

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN OKUL SPORLARINA
YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Harun ÇETİN

**Yüksek Lisans Tezi
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Serhat ÖZBAY
Eş danışman: Doç. Dr. Murat TURAN**

2023

Her hakkı saklıdır.

**SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN OKUL SPORLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Harun ÇETİN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Serhat ÖZBAY

Eş danışman: Doç. Dr. Murat TURAN

Anabilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor

Erzurum

2023

Her hakkı saklıdır

BEYANNAME

Bu tez çalışmasının Erzurum Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kılavuzu standartlarına uygun olarak hazırlanarak yazıldığını; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların akademik ve etik kurallara bağlı kalınarak sunulduğunu; bu tezin özgün bir bilimsel araştırma olduğunu; tezde yer alan ve bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve kullanılan kaynakların kaynaklar listesinde yer aldığını; tezin çalışılması ve yazımı aşamalarında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

15 /12 /2023

İmzası

Harun ÇETİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İçindekiler

BEYANNAME	2
İÇİNDEKİLER	5
TEŞEKKÜR	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
TABLolar DİZİNİ	IV
ÇİZELGELER DİZİNİ	V
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	VI
1. GİRİŞ	1
2.1. Spor Kavramı.....	6
2.1.1. Bireysel Sporlar	7
2.1.2. Takım Sporları.....	8
2.2. Türkiye de Sporun Gelişimi	9
3. YÖNTEM.....	21
3.1. Araştırmanın Tipi.....	21
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	21
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	21
3.4. Veri Toplama Araçları.....	22
3.5. Verilerin Toplanması	23
3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri	23
4. BULGULAR	24
5. TARTIŞMA	29
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	33
KAYNAKLAR	36

TEŞEKKÜR

Eğitim hayatım boyunca her konuda gerekli desteği veren, beni sabır ve hoŐgörüyle yönlendirip yol gösteren, bana hep başarabileceğim hissini aŐılayan çok değerli aileme ve öğretmenlerime teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimine baŐlamama vesile olan, destek ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen, düşüncelerinden ve tecrübelerinden faydalandığım danışmanım Doç. Dr. Serhat ÖZBAY' a teŐekkürlerimi borç bilirim.

Doç. Dr. Murat TURAN hocama tez aŐamasındaki destek ve emeklerinden dolayı teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana desteğini esirgemeyen kıymetli arkadaşım Öğr. Gör. Mehmet Vehbi BÜKER ve Çat Öğretmenevi Müdür Yrd. Emin ÇUBUKCI' ye teşekkür ederim.

Her zaman her koşulda bana destek olan kıymetli eŐime ve kızım Zehra Almıla' ya teşekkür ederim.

15/ 12 / 2023

Harun ÇETİN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL YÖNETİCİLERİNİN OKUL SPORLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Amaç: Bu araştırma, okul yöneticilerinin okul sporlarına ilişkin tutumlarını belirlemeyi ve bu alandaki rollerinin önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın diğer bir amacı, okul yöneticilerinin bu görüşlerinin cinsiyet, yaş, kıdem yılı, görev yaptığı yerleşim yeri, okul türü ve okul kademesine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamaktır.

Yöntem: Araştırmanın evreni, ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan idarecilerden oluşmaktadır. Örneklem, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Erzurum'daki ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan 217 erkek ve 54 kadın olmak üzere toplam 271 idareciden oluşmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak amaçsal örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tipi kullanılmıştır. Veriler, Google Formlar aracılığıyla internet üzerinden toplanmış ve SPSS v26.0 istatistik programı kullanılarak parametrik testler uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyet, yaş, görev yaptıkları okul kademesi, kıdem, yerleşim yeri ve okul türü değişkenlerine göre okul sporlarına yönelik değerlendirmeleri bağımsız gruplarda t-testi ve one way anova testi kullanılarak analiz edilmiş, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Araştırmada, okul yöneticilerinin okul sporları hakkındaki görüşleri incelenmiş ve okul sporlarının gelişimi, faydası ve ölçek toplam puanları çeşitli değişkenlerde $\bar{x} : 4.06$ ile $\bar{x} : 4.50$ arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında, okul yöneticilerinin genel olarak okul sporlarına olumlu bir bakış açısına sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç: Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşleri çeşitli değişkenlere göre incelendiğinde, cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği; yaş, görev yaptıkları okul kademesi, yerleşim merkezi ve okul türüne göre ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu sonuçlar, okul sporlarının, okul yöneticileri açısından taşıdığı önemi vurgulamaktadır. Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik olumlu görüşleri, ilerleyen dönemlerde ortaöğretim kurumlarında ve ülkemizde sporun gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Spor, Takım, Beden Eğitimi, Akademik Başarı

ABSTRACT

Select for Master's or PhD Thesis

EXAMINATION OF THE OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON SCHOOL SPORTS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Purpose: This research aims to assess school administrators' attitudes towards school sports and highlight the significance of their roles in this field. Additionally, it seeks to determine if these attitudes vary based on gender, age, years of service, location of their workplace, and the type and educational level of the school.

Method: The study's population consists of administrators from primary and secondary educational institutions. The sample includes 271 administrators (217 men and 54 women) working in Erzurum's primary and secondary educational institutions during the 2022-2023 academic year. The data collection method employed was purposive sampling. Data were gathered through Google Forms and analyzed using parametric tests in SPSS v26.0. The evaluations of school sports by the participants were analyzed using the independent group t-test and one-way ANOVA, with a significance threshold set at $p < 0.05$, considering variables like gender, age, educational level they serve, seniority, residential location, and school type.

Findings: In this study examining the views of school administrators on school sports, it was found that their views on the development of school sports, its benefits, and overall scale scores ranged between $X: 4.06$ and $X: 4.50$ across various variables. These findings suggest that school administrators generally have a positive outlook towards school sports.

Conclusion: When examining the views of school administrators on school sports across various variables, it was observed that their views significantly differ based on gender and years of service, but not significantly on age, the educational level of the school they work in, location, and type of school. These results underscore the importance of school sports from the perspective of school administrators. The positive views of school administrators towards school sports are likely to contribute to the development of sports in secondary education institutions and in our country in the future.

Keywords: Education, Sports, Team, Physical Education, Academic Achievement

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1. 2021-2022 Okul Sporlarına Katılma Oranı (Öğrenci).....	11
Tablo 1.2. 2021-2022 Okul Kademelerine Göre Okul Sporlarına Katılım Oranları	11
Tablo 2.1. Örneklem Grubunun Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	21
Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Değişkenlerine İlişkin Bilgiler.....	22
Tablo 3.2. . Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Normallik Dağılım Testi (Skewness Kurtosis).....	23
Tablo 3.3. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)	29
Tablo 3.4. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Yaş Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One-Way Anova)	30
Tablo 3.5. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Görev Yaptığınız Okul Kademesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova).....	31
Tablo 3.6. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova).....	31
Tablo 3.7. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One-Way Anova)	32
Tablo 3.8. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Görev Yaptığınız Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova).....	32
Tablo 3.9. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkini Araştırılması (Korelasyon Tablosu)	33

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1. Yıllara Göre Okul Spor Faaliyetlerindeki Spor Dalı Sayıları 9

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

<u>Kısaltmalar</u>	<u>Açıklama</u>
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
ISF	Uluslararası Okul Sporları Federasyonu
OBESİD	Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi
TİCİ	Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
TSK	Türk Spor Kurumu
TSOF	Türkiye Okul Sporları Federasyonu
GSGM	Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı

1. GİRİŞ

Eğitim dnyasy, çocukların ve gençlerin gelişimlerinde kritik bir rol oynar. Eđitimsel gelişim, sadece akademik bilgi ve becerilerle sınırlı olmayıp, fiziksel, sosyal ve duygusal beceriler ile birlikte insanın tüm yönleriyle geliştirilmesini amaçlar (Şişman, 2014). Okul sporları, bu bütünsel eğitim anlayışının önemli bir parçasıdır (Alpagut, 2017). Spor, öğrencilerin fiziksel sağlığını geliştirirken, aynı zamanda takım çalışması, liderlik ve disiplin gibi değerleri de kazandırır (Hellison, 2011). Ancak okul sporlarının yönetimi ve uygulanması, okul yöneticilerinin bu konudaki görüşlerine ve tutumlarına bağlıdır.

Eğitim alınan yerler, öğrencilerin tek başına akademik başarıları için verilen derslerden oluşmamaktadır. Akademik derslerin yanında eğitim yerleri; sosyal, kültürel ve sportif imkânları içinde barındıran öğrencilerin bütüncül gelişimini sağlamaktadır. Kelime olarak okul sporlarıyla aynı anlamı taşıyan beden eğitimi dersi ve bu dersin önemli bir mihenk taşı olan okul spor takımları okulların her yönden gelişimi desteklemesinde önemli bir yer tutmaktadır (Arslan, 2021).

Okul Sporları, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Okul Spor Federasyonu tarafından, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim ve öğretim kurumlarının mahalli, ulusal ve uluslararası spor faaliyetleridir. Okul Sporları, Gençlik ve Spor Bakanlığının yönetmenliği, uluslararası oyun kuralları, spor federasyonları ile ISF (Uluslararası Spor Federasyonu), tüzük ve yönetmenliği uygulanır (Resmi Gazete, 2019).

Okul Sporları öncelikle bulunduğu ilde aynı kademedeki okullar arası mahalli olarak yapılır. Bu yarışmalarda dereceye giren okullar daha sonra ulusal yarışmalara katılır. Burada da dereceye giren okullar ISF tarafından düzenlenen uluslararası yarışmalarda ülkesini temsil ederler.

Okul sporları ile birlikte öğrenciler yeni yerler keşfetme, farklı kültürler görme, yarışma, kaybetme, kazanma, fair-play, arkadaşlık, birlikte hareket etme gibi kişilik gelişiminde önemli yer tutan beceriler kazanır. Ülkemizde eğitim aşamasına gelmiş çocukların zamanının büyük bölümü okullarda geçmektedir. Buna bağlı olarak ülkemizin eğitim sisteminde çocuklara spor alışkanlığı kazandırma misyonunu okullar üstlenmektedir (Aksoy, 2018).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin okullarda birçok görevleri üstlendiği düşünüldüğünde bunlardan en önemli görev ise öğrencileri spora teşvik ve yönlendirmesi ile birlikte ve bu öğrencilerin okul sporları aracılığıyla ya da okulda yapılan sınıflar arası

turnuvalarda sporla tanışmalarına, başlamalarında da etkisinin bulunması, öğretmenlerin ne kadar önemli olduklarını göstermektedir. Bu büyük kitle içerisinde farklı spor branşlarında yetenekli olan öğrencilerin ortaya çıkması ve onların var olan yetenekleri doğrultusunda spora yönlendirebilmesi de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin önemli görev ve sorumlulukları içerisine girmektedir. Örneğin; şu an 47 yaşında olan ve 40 yılda 100' ün üzerinde ulusal ve uluslararası madalyası bulunan milli atlet öğretmenlerinin yeteneğini fark etmesi ile spora başladığını belirten Temel, "İlkokulda çok zıplayan sağa sola koşan bir çocuktum. İlkokul öğretmenimin beni yönlendirmesi sonra ortaokulda beden eğitimi öğretmenimizin milli takımdan gelmesiyle birlikte bizleri keşfetmesiyle bu spora başladım" ("Öğretmenleri keşfetti", 2022).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin okul sporlarına katılma ve yönetim anlamında işini kolaylaştıracak, okul spor faaliyetlerinin yürütülmesinde kolaylıklar sağlayacak kişiler de okul yöneticileridir. Okul yöneticileri buldukları pozisyon itibari ile izin merci konumunda olup müsabakalara katılıp katılmamaya karar verirler. Yöneticiler ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri işbirliği ile düzenli bir şekilde çalışmalarını halinde öğrenciye ve ülke sporuna önemli katkılar sağlayacaklardır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre yaklaşık 85 milyonlu ülke nüfusunun 25,5 milyon kişinin öğrenci olduğu büyük bir kitleye hitap ettiği bilinmektedir. Bu kitle birçok ülke nüfusunun toplamından fazlasını kapsamaktadır. Türkiye 25,5 milyon öğrenci sayısına sahiptir. Toplam nüfusu bu sayının altında kalan ülkeler başlıca, Finlandiya ve Danimarka 5,5 milyon nüfus sayısını sahip, Bulgaristan'ın nüfusu 7 milyon, Azerbaycan 10 milyon nüfuslu, 25 milyon nüfuslu Avustralya, 25 milyon nüfuslu Kamerun'a, 18 milyon nüfuslu Şili ile birlikte 5 kıtadan 143 ülke yer alıyor ("öğrenci sayısı"2018).

Okul sporlarına yönelik akademik çalışmalar incelendiğinde tez ve makale düzeyinde çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Okul sporları üzerine yapılan çalışmaların genel olarak ortaöğretim seviyesinde yapıldığı ve nicel çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmüştür (Aksoy, 2018; Mallı, 2018; Öcal ve Koçak, 2010; Yanık, 2018) . Alanyazında yapılan çalışmaların belli konu başlıkları altında toplandığı tespit edilmiştir. Okul sporlarında karşılaşılan sorunlar bu konu başlıklarından biridir (Aydemir, 2014; Acar, 2015; Öter, 2018; Başığit, 2018). Konuyla ilgili okul sporlarının akademik başarı ve motivasyonla ilişkisi üzerine çalışmalar yapılmış, bu çalışmalarda okul sporlarının öğrencilerin akademik başarı ve motivasyonlarıyla pozitif ve anlamlı ilişkiler içinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Özyalvaç, 2010;). Okul sporlarının yararları üzerine yapılan çalışmalarda ise okul

sporlarının hem fiziksel hem de bireysel birçok olumlu yönüne temas edilmektedir (Aracı, 2004; Kotan, 2009; Bozkurt, 2014).

Yapılan bir araştırma sonucunda, TÜİK 2021 yayınladığı adrese dayalı raporda ülkemizdeki çocuk nüfus oranı 0-17 yaş grubu %26,9 ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisi olduğu düşünülünce Avrupa Birliği (AB) üyeleri ülkelerde ise bu oran 18,2 olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde ki potansiyel daha büyük olduğu halde araştırmalar Türkiye'nin Avrupa ülkeleri arasında en az spor yapan ülke olduğu anlaşılmaktadır. Avrupa Birliği'nde 'spor yapmayanların oranı' % 47 olduğu Türkiye'de ise % 88 ile AB üye ülkelerinin gerisindeyiz.('Spor yapanların oranı', 2022).

Alanyazında, okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerini inceleyen çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Gül (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışma, bu alanda önemli bir katkı sağlamakla birlikte, okul yöneticileri ve beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine odaklanmıştır. Yapılan bu araştırmayla ise farklı düzeylerdeki okul yöneticilerinin görüşlerini, çeşitli değişkenler ve örneklem grubu açısından ele alarak alandaki bu boşluğun doldurulması hedeflenmektedir.

Okul sporlarının Türk sporuna katkısı düşünüldüğünde, okul sporlarının Türk sporunun temelini oluşturduğu düşünülebilir. Bu yüzden okul sporlarının önemi büyüktür. Bütün bu önem içinde, okul sporlarının başarısında okul yönetiminin rolü büyüktür. Bu yüzden okul sporlarının geliştirilmesinde okul yöneticilerinin bakış açıları ve teşvik edilmesi kritik öneme sahiptir. Bu çalışma ile okul sporlarının daha geniş kapsamlı yürütülmesi ve katılımın artırılması amacıyla okul yöneticilerinin bakış açılarının detaylı bir incelemesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranacaktır:

1. Okul yöneticilerinin okul sporlarının sporun gelişimine katkısına yönelik düşünceleri nelerdir?
2. Okul yöneticilerinin okul sporlarının yararlarına yönelik değerlendirmeleri nelerdir?
3. Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik okul sporları değerlendirme ölçeği alt boyutları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik okul sporları değerlendirme ölçeği alt boyutları okul yöneticisinin kıdemine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

5. Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik okul sporları değerlendirme ölçeği alt boyutları okul yöneticisinin yaşına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

6. Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik okul sporları değerlendirme ölçeği alt boyutları okul yöneticisinin çalıştığı okul kademesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

7. Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik okul sporları değerlendirme ölçeği alt boyutları okul yöneticisinin çalıştığı yerleşim yerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

8. Okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik okul sporları değerlendirme ölçeği alt boyutları okul yöneticisinin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Bu çalışma, okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi hedeflemektedir. Değişkenler cinsiyet, yaş, kıdem yılı, görev yaptığı yerleşim yeri, görev yaptığı okul türü ve görev yaptığı okul kademesi olarak belirlenmiştir. Öncelikle, cinsiyet değişkenine bakacak olursak, bu çalışma, okul yöneticilerinin cinsiyetlerinin okul sporlarına yönelik görüşleri üzerindeki etkisini analiz etmek amaçlardan biridir. Örneğin, kadın ve erkek okul yöneticileri arasında okul sporlarına yönelik görüşlerde farklılıklar olup olmadığı incelenecektir. Ayrıca yaş ve kıdem yılı değişkenleri ile yöneticinin deneyim ve yaşının, okul sporlarına ilişkin tutum ve düşüncelerini nasıl şekillendirdiği sorusuna cevap aranacaktır. Çalışmanın bir başka değişkeni olan görev yaptığı yerleşim yeri değişkeni ile okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik tutumlarının kırsal veya kentsel alanlarda görev yapmalarına bağlı olarak nasıl değişebileceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Kentsel ve kırsal alanların farklı zorlukları ve olanakları vardır (Çelikdemir, t.y.). Bu da okul sporlarına yönelik görüşleri etkileyebilmektedir (Özel, 2022). Diğer değişkenlere ek olarak çalışma ile farklı okul türleri ve kademelerindeki yöneticilerin, okul sporlarına karşı tutumları belirlenmeye çalışılacaktır. İlköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyindeki yöneticiler arasında, ayrıca devlet ve özel okullardaki yöneticiler arasında, okul sporlarına yönelik tutumlarda belirgin farklılıkların olabileceği düşünülmektedir. Yöneticilerin araştırılması planlanan bu faktörlerden herhangi birinin okul sporlarına yönelik tutumlarını nasıl etkilediği konusunda daha fazla bilgi sahibi olmak, okul spor programlarını daha etkili bir şekilde düzenleme ve yönetme potansiyeli açısından önemlidir.

Sonuç olarak, bu araştırma, okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik tutum ve düşüncelerini etkileyen çeşitli değişkenleri anlamak için bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın sonuçları, okul sporlarının sporun gelişimindeki önemini ve okul yöneticilerinin bu alandaki rolünü daha iyi anlamamıza yardımcı olacak, ayrıca okul spor programlarının geliştirilmesi ve yönetilmesinde kullanışlı bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu çalışmanın, okul yöneticilerinin profesyonel gelişimlerine katkı sağlama potansiyeline sahip olduğu düşünülmekte ve okul sporları ile ilgili alanyazındaki boşluğu doldurarak gelecekteki araştırmalara temel oluşturacağına inanılmaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor Kavramı

Spor, kişinin zihinsel ve motorik hareketleri geliştiren, fiziksel ve psikolojik açıdan güçlendiren, sosyal hayatına katkı sunan, pedagojik ve sosyal bir olgudur. Temel kaynağı insan olan spor, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin kişinin beden ve ruh sağlığını güçlendirerek, kişiliğinin oturmasındaki etkisi, karakter özelliklerinin gelişmesini sağlamasıdır. Kişilere ilgileri doğrultusunda bilgi ve yetenek kazandırarak çevreye adaptasyonu kolaylaştırmak, farklı kültürler arasında dayanışma, kaynaşma ve huzuru sağlamak, kişinin mücadelesini arttırmanın yanında belirli kurallara göre, rekabet içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada galip gelmek için yapılan faaliyetlerin tümünü kapsar. Uhdesinde barındırdığı özellikler nedeniyle, bu çağ kapsamında spor birçok yönden faydalı, çok amaçlı ve çok çeşitli boyutlar kazanmış ve evrenselleşmiştir (Yetim, 2005).

Sporun sözlük anlamını; Latince “oyalanma, birbirinden ayırmak, Uzaklaşmak” anlamında kullanılan “delport” ve “disport” sözcüklerinin zaman içerisinde sport kelimesine dönüşmesi olarak belirtebiliriz (Balcioglu, 2003:128).

Sporun insanlara liderlik, kendi kontrol etme, özgüven, yönetme, gruba dahil olma, birlikte hareket etme ve güzel ahlak gibi davranışlar kazandırarak temiz toplumun oluşmasına zemin hazırlar. Sosyalleşmenin ve kişinin gelişmesinin yaşam süresince olduğunu düşünüldüğünde, konunun önemini daha iyi anlayabiliriz (Spor Şurası, 1990).

Gelişen dünya ekonomisinde sporun önemli bir yeri olduğu düşünüldüğünde Türkiye’de spor camiası önderliğinde, özel sektör ve STK’ lar, spor sektörünün fırsatlarını kaçırmadan, yapılan yatırımları, başta eğitim yerleri olmak üzere, bölgesel kalkınma alanlarında sporun bu özelliğinden faydalanılarak fırsata çevrilmelidir (Köroğlu, 2013).

Sporun sosyal kalkınmayı destekleyerek güzel sonuçlar alınması, o toplumu oluşturan birey veya grupların eğitim, kültür, spor alt yapısı ve bunların bileşenlerinden ne kadar yararlandıklarına bağlıdır (Köroğlu, 2013).

Devletlerin gelişmişlik düzeylerine bağlı olarak imkânları oranda, sporun geliştirilmesine bağlıdır. Sporun, sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmanın kaynağı olan insan faktörünün doğru şekilde verimli bir yol bularak kullanılması gerekir. Bu şekilde okul spor kulüplerinin etkisi güçlü ve önem arz etmektedir. Genç neslin yakın çevre dışında yani okul ve ev haricinde pozitif ve statik etkinliklerin daha fazla olduğu bölümlere yönlendirmek ana gaye olmalıdır (Köroğlu, 2013).

Gençlerin boş vakitlerini playstation salonlarında veya benzeri ortamlarda oturarak geçirmelerine imkân sunan ortamlar ziyadesiyle artmıştır. Buna karşılık özellikle sosyal medyandın konuyu sürekli gündemde tutarak sporu teşvik etmesi sayesinde spor yapan çocuk sayısında kayda değer bir artış olduğu görülmüştür (Köroğlu, 2013).

Dış politikada spor, devletlerin yumuşak güç olarak diplomasi anlamında kullanılması, ülkeler arası iyi ilişkiler kurmasında aracı olarak faydalanılır. Sporun birçok yönde fayda sağladığı kişiler ve toplumlar nezdinde görülmektedir. Dil, din ve milliyetçilik gibi unsurların üstünde evrensel olduğu görülmektedir.

2.1.1. Bireysel Sporlar

Spor insanlık tarihinin var olmasından geçen zamana bakıldığında güvenlik, barınma ve savunma amaçlı yapılmış zaman içerisinde değişimlere uğramış birçok çeşitli spor dalı ortaya çıkmış ve günümüze kadar gelmiştir. Özellikle bireysel sporlar kişinin mücadele gücünü yukarı çekmektedir (Şahan, 2007).

Sporun tarihi incelendiğinde ilk yapılan sporların ferdi sporlar olduğu anlaşılmaktadır. Bireysel spor dalları kişinin kendisinin sonucunu başarılı ya da başarısız olarak elde ettiği müsabakalardır. Boş zamanda yapılan yürüyüşler de bireysel sporlar arasında olduğu söylenebilir. Spor el, kol, sırt gibi önemli bölgelerde bulunan kasların geliştirilmesini sağlamaktadır. Bu sebeple bireysel sporların kişilerin sağlık ve dış görünüm açısından da birçok faydası olduğu görülmektedir (Şahan, 2007).

Günümüz dünyasında devletlerin sosyo - ekonomik açıdan gelişmişlik düzeyinde görülen ilerlemeler sonucunda, insanlar sosyal etkinliklere merak salmakta ve bu etkinliklerden spor daha çok tercih edilmektedir. Bu sayede spor zaman içerisinde ve bu yaygınlaşmanın sonucunda kişiler arasında bazı spor dalları daha çok ön plana çıkarak tercih edilerek kendilerinin yapabilecekleri spor dalı olarak seçilmektedir (Şahan, 2007).

Bu branş seçimi neticesinde, spor yapan fertleri karşı karşıya getiren spor dallarının çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu sayede bireysel spor; genel olarak sporcuları teke tek karşı karşıya getiren sporlar (atletizm, atıcılık, cimnastik, taekwondo, judo, güreş, karate vb.) veya ferdi yapılan sporlardır (Şahin, 2005).

Bireysel spor, kişisel oyun şeklinde olan, çoğunlukla yarışmaya yol açan, belli kurallara göre yapılan beden hareketlerinin tümünü kapsar (Çoknaz, 1998). Bireysel sporlarda temas olmadan yapılan branşlar; masa tenisi, tenis, okçuluk, badminton, güreş ve eskrim gibi spor dalları mevcuttur (Kat, 2009).

Tek başına yapılan sporlarda kişi tek başına karar verme yetisi gibi beceriler kazanırlar. Bireysel spor yapan sporcular günlük yaşantılarında karşılarına çıkan problemleri müsabakalarda olduğu gibi kimseden yardım almadan kendileri çözmeye çalışırlar (Başer, 1998).

2.1.2. Takım Sporları

Spor zaman içinde değişiklikler göstererek 1950' den sonra dünyada insanların takım sporlarına ilgisi çok fazla olmaya başlamıştır.(Şahan, 2007). Takım sporu: Herhangi bir spor branşında müsabakalara katılmak üzere, sürekli yahut geçici olarak oluşturulmuş sporcular topluluğu veya ekibe denir. (Şahin, 2005). Bir başka tanımda ise; İkiden az olmamak koşuluyla iki veya daha fazla sporculardan oluşan gruplar arasında yapılan spor faaliyetlerine denir (Başer, 1998). Voleybol, futbol ve buz hokeyi, kortfbol, basketbol ve futsal gibi iki veya daha fazla gruplardan oluşan sporlar takım sporlarına örnek verilebilir (Kat, 2009).

Takım sporları sayesinde çocuklar, karşılaştıkları güçlükler ve stresle daha kolay başa çıkabilirler. Yaşıtlarına göre daha savaşçı olurlar ve olumsuz bir durum ile karşılarına çıktığı zaman kolay kolay vazgeçmezler. Sorunlara karşı etkili çözümler geliştirerek sorunları ortadan kaldırmaya çalışırlar (“çocuk gelişiminde takım-bireysel sporlar”).

Takım sporları kişiler arası ilişkilerine katkı sağlayarak ve iletişimini geliştirerek sosyalleşmelerinin yanında birlikte kazanma ve kaybetme, takım çalışması ruhunu oluşturarak yardımlaşma gibi sosyal bir olgu üzerinde büyük öneme sahiptir (Şahin, 2005). Takım sporları bireysel sporlara göre tek kişilik performansa dayalı olmamakla birlikte, taktik, teknik ve takım çalışmasının bir bütün olarak sonucunun görüldüğü sporlardır. Takım sporlarında başarıda başarısızlık da takıma mal olduğu için sporcuların almış olduğu sorumluluk veya zorlanmaları daha azdır (Başer, 1998). Takım sporlarında yer alan sporcular her türlü sorumluluğu paylaştıkları için maç içerisinde duygusal olarak çok fazla yıpranmazlar (Kat, 2009).

Takım sporlarında oynayan çocukların yardımlaşma duyguları gelişir ve ekip çalışmasını öğrenirler. Sporcular sorumluluğu ve mutluluğu birlikte yaşarlar buna bağlı olarak aralarında güçlü bir ilişki gelişir. Özellikle kaybedilen müsabakalardan sonra birbirlerine destek ve teselli etmeyi öğrenirler. Çekingen veya asosyal çocuklar, takım sporlarına katıldıktan sonra akranları ile iletişim kurup vakit geçirmeye başlarlar. Hem kendi

yeteneklerini keşfederek eğlenir hem de rekabeti öğrenir. Böylece okul hayatında daha fazla başarı elde edebilir (‘‘çocuk gelişiminde takım-bireysel sporlar’’).

Takım sporlarının yararları, çocuklar için önemi çok fazladır. Fiziksel, duygusal ve zihinsel sağlıklarının gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Küçük yaşlarda takım sporlarına, başlayan sporcular akranlarına göre dışa dönük, iletişime açık, girişken veya başarılı olabilirler. Bunu hayatları boyunca pozitif ve etkili iletişim kurabilmeleri ve özgüven gelişimi açısından küçük yaştan itibaren bir takım sporu ile ilgilenmeleri büyük fayda sağlayacaktır (‘‘çocuk gelişiminde takım-bireysel sporlar’’).

2.2. Türkiye de Sporun Gelişimi

Türkler, tarih süresince sporla yakından ilgilenmişlerdir. Orta Asya’dan dünyanın birçok farklı yerlerine uğrayan, göçebe hayat süren bir ırkın spordan uzak olması düşünülemez. Hareketli göçebe yaşamında at binip kılıç kuşanan, cirit atan, güreş yapan Türkler, yerleşik yaşama geçince de spordan uzak durmamışlar hatta spora daha çok vakit ayırmaya başlamışlardır (Turkay & Aydın, 2013).

Spor Osmanlı döneminde Orhan Bey’in zamanında temellerinin atıldığı söylenebilir. O dönemlerde askerlerin eğitim ve talimleri amacıyla başlayan çalışmalar, sonraki hükümdarlar tarafından da devam ettirilmiştir. İlerleyen dönemlerde ise, Osmanlı Devleti’nin eğitim kurumları olan Enderun mektebi ve medreselerde de sporla ilgili çalışmalar yaptırılmıştır. Spor tarihinin en eski etkinliklerinden olan Kırkpınar Güreşleri, Osmanlı’da spora verilen önemin bir göstergesi olarak kabul edilir. Osmanlı İmparatorluğunun gelişme dönemlerinde, padişahlar tarafından fethedilen yerlere tekke yaptırarak yörenin güçlü ve sağlıklı gençleri pehlivan olarak yetiştirilmek amacıyla bir araya getirilmişlerdir. Osmanlıda fethedilen yerlere sporu teşvik amacıyla tekkeler inşa edilmiştir. İnşa edilen tekkelerden bazıları ise; Mekke, Cidde, İstanbul Ankara, Edirne Tokat, Maraş, Üsküp, Yenice, Halep, Belgrad, Sam, İskenderiye, Bergama, Kütahya ve Manisa gibi illerde yapılmış ve yöre halkına hizmet vermişlerdir (Fişek, 1983).

Tanzimat döneminde, batıya yönelme her alanda olduğu gibi spor alanını da etkilemiştir. Geleneksel olan askeri hazırlıkların olduğu spor ve eğitim düzeninden daha modern bir yapıya dönüşüm bu dönemde başlamıştır. 1869 yılında çıkarılan Maarif-i Umumiye kararnamesiyle bütün ortaöğretim mekteplerde beden eğitimi dersi zorunlu hale getirilmiştir. Beden eğitiminin yaygınlaşmaya başlaması 1870’ in sonları doğru hız

kazanmıştır. İlk kez 1870 yıllarında bazı sivil okullarda da cimmastik dersleri müfredata konulmaya başlamıştır (Atalay, 2007).

Türk insanı uzun yıllar ülkedeki istibdat rejimi nedeniyle sporla çok fazla ilgilenememiş ancak II. Meşrutiyetin 24 Temmuz 1908 ilan edilmesiyle birlikte Türkiye’de modern sporlar hızlı bir gelişme ve yayılma sürecine girmişlerdir (Atabeyoğlu, 2001).

Osmanlı döneminde temeli atılan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakının (TİCİ) kurulması için kulüpler İstanbul’da 26 Haziran 1920’ de ilk toplantılarını yapmışlardır. Toplantıdan sonra yaklaşık bir yıl boyunca TİCİ’ nin kuruluşu için çalışmalar yapılmıştır. İkinci toplantıları ise 15 Nisan 1921’ de İstanbul Spor Kulübünde gerçekleştirilmiştir. 03.08.1909 tarihli dernekler yasasına göre 27 Kasım 1921 tarihinde resmen başvurulmuş, tüzel kişiliği 22 Mayıs 1922’ de sahip olmuştur. Geçici yönetim kurulu Ali Sami YEN, Selim Sırrı TARCAN, Yusuf Ziya ÖNİŞ ve Burhanettin FELEK gibi isimlerden oluşmuştur. Kadıköy’deki Fenerbahçe Lokalinde ilk yönetim kurulu 14 Temmuz 1922 tarihinde toplanmıştır. Kuruluşu Devlet tarafından da desteklenen TİCİ, Türkiye ilk kez 1924 Paris Olimpiyat Oyunlarına çağırılmıştır (Sümer, 1990).

13-18 Şubat 1936’ da 8. genel kurulunda TİCİ, alınan bir kararla son verilmiştir. İlk ulusal örgüt olan TİCİ kapatılarak, yerini Türk Spor Kurumu’na bırakmıştır (Gül, 2008).

Spor kavramı ilk kez 1982 anayasasında, 58. ve 59. maddelerinde yer almıştır. Gençlik ve sporla ilgili iki hüküm taşımakta olan bu maddeler: Gençliğin korunması başlıklı ilk hüküm devlete, “gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri almakla”, sporun geliştirilmesi başlıklı ikinci hüküm ise, “her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirler almak ve sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmek ve başarılı sporcuyu korumak” yükümlülükleri vermiştir (Doğar, 1994).

Türkiye’de, sporun siyasal ve ekonomik nedenlerin etkisi altında kaldığı görülmektedir. Hem Osmanlı hem de Cumhuriyet döneminde, spor bu durumlardan fazlası ile etkilenmiştir. Tanzimat fermanı ilanı ile birlikte sonra siyasal anlamda yönünü Avrupa’ya döndüren Osmanlının toplumsal yaşamda da yönünü batıya yönelmesiyle sporda bu durumdan etkilenmiştir. Bu bağlamda bireysel oyunlar yerini örgütlenmeyi gerektiren takım oyunlarına, geleneksel oyunlarda yerini modern, yeni gelişen oyunların önü açılmıştır (Sıvacıkgil, 2019).

2.3. Okul Sporları

Okul Sporları; öğrencilerin kendi okul kademesindeki öğrencilerle bireysel veya takım sporlarında beden eğitimi ve spor öğretmeni, okul yöneticisi veya çalıştırıcı eşliğinde mahalli, ulusal ve uluslararası müsabakalarda okulunu temsil etmesidir. Öğrenciler okul sporlarına katılmak için Okul Spor Federasyon'un yönetmenlikte belirlediği şartları sağlamak koşulu ile yarışmalara katılabilirler. Okul sporlarına öğrencilerin katılımı fiziksel özellikleri dikkate alınarak, açık alan etkinliklerine uygunluğu doğrultusunda gönüllülük esası ile gerçekleştirilir (Bucher, 1987).

Birleşmiş Milletler raporuna göre (2003) okul sporları, iyi bir yaşam için gerekli olan temel bilgi ve becerilen kazandırılmasında, liderlik, takım çalışması ve paylaşmak gibi duyguların geliştirilmesinde, güven, özgüven ve disiplin gibi psikolojik unsurların pekiştirilmesinde, pozitif iletişim gibi sosyal değerlerin oluşmasında etkin rol aldığı saptamıştır (Gümüş, 2006).

Okul sporlarının amacı gençlerin fiziksel ve zihinsel gelişimleri desteklemek olduğu kadar evrensel değerlerin de kazandırılmasıdır (Doğu, 2001).

2.3.1. Uluslararası Okul Sporları Federasyonu

1972' de kurulan Uluslararası Okul Sporları Federasyonu (ISF), dünya çapındaki ulusal okul sporu organizasyonlarının şemsiye organizasyonu ve yönetim organı olarak hareket eden, 6 ila 18 yaş arası gençler için spor ve eğitim etkinlikleri düzenleyen, kar amacı gütmeyen uluslararası bir spor organizasyonudur. 1995 'ten beri Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından tanınan ISF, şu anda beş kıtada yılda 10' dan fazla etkinlik düzenleyen 132 üyeden oluşuyor ve yarışma programında 30' dan fazla farklı spor yer alıyor. ISF, 4 organizasyon gerçekleştirmektedir: Multisport Oyunlar (Yaz ve Kış Gymnasiade, Mücadele Oyunları); Dünya Okulları Şampiyonası, Dünya Okul Kupaları ve Eğitim Etkinlikler olmak üzere. ISF her yıl dünya genelinde 12' den fazla uluslararası spor ve eğitim etkinliklerini koordinesini gerçekleştirmektedir (ISF Resmi Sitesi, 2022).

ISF değerleri şunlardır: etik, adil oyun, temiz spor, cinsiyet eşitliği, iyi sağlık, yeşil dostu, olimpiik değerler, kaliteli eğitim, gönüllülük ve sosyal içermeden oluşmaktadır (ISF Resmi Sitesi, 2022).

“ISF, dünya okul sporları faaliyetlerinin uygulanmasından sorumlu ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından tanınan bir kuruluştur (Resmi Gazete, 2007).”

Dünya okul sporları faaliyetlerinde, gençlerde, barışı, ırkçılık yapmamayı, sağlıklı yaşamayı, sosyalleşmeyi ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularına dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Bununla birlikte, kaliteli ve daha verimli bir eğitim ile güçlü bir gençlik hedefleyen ISF, faaliyetlerini dini, siyasi veya milliyetçi düşüncelerden bağımsız olarak sürdürmeyi hedeflemektedir (Başyigit, 2018).

Resmi gazete (2007):

Ulusal düzeyde öğrenciler yerel, bölgesel ve ulusal şampiyonalar vasıtasıyla okullarını temsil etmektedirler. Ulusal şampiyonaları kazanan okul takımları/sporcuları uluslararası düzeyde yapılan ISF Dünya Okulları Şampiyonalarına katılmaya hak kazanırlar. İşleyiş bakımından ele alınacak olursa, okul sporları organizasyon sistemi ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Bu organizasyonlar bazı ülkelerde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından veya Spor Bakanlığı tarafından, bazı ülkelerde ise Ulusal Olimpiyat Komitesi tarafından organize edilmektedir.

ISF Genel Kurulu, kuruluşun genel politikalarını ve ana çalışma yönünü belirlemek için dünyanın dört bir yanından 129 ISF üye kuruluşunun tamamını (üyeler sayfasına bağlantı) bir araya getiren yıllık bir toplantıdır. Ayrıca, bu, tüm ISF komitelerinin üyeleri arasında ilgili ISF konularını tartışmak için bir araya geldiği bir andır.

2.3.2. GSB OKUL SPORLARI DAİRE BAŞKANLIĞI

Türkiye Okul Sporları Federasyonu 2005 yılında kurulmuştur. Federasyon kurulduktan sonra 2005- 2010 yılları arasında Mehmet Ata ÖZER tarafından yürütülmüştür. Federasyon başkanlığına oylama ile 4 yıllığına seçilirdi. Okul Sporları Federasyonu 8 Haziran 2023 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kapatıldıktan sonra görevleri Gençlik Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Okul Sporları Daire Başkanlığına devredilmiştir.

Okul Sporları Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim ve öğretim kurumlarının resmi spor yarışmalarını düzenlemek ve yönetmek ve Milli Eğitim Bakanlığı ile koordinasyonu sağlamak,
- b) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim ve öğretim kurumlarında spor faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasını, yönlendirilmesini sağlamak ve koordinatörlük yapmak,
- c) Yıllık faaliyet programının hazırlanmasında federasyonlarla, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon içerisinde planlanan hizmetlerin hedefine ulaşmasını sağlamak, ihtiyaç duyulan yönetmelik, talimat ve yönergeleri hazırlamak,

- ç) Faaliyetlerin geliştirilmesi, Bakanlık ile federasyon başkanlıkları arasında koordinasyonun sağlanabilmesi için ihtiyaç duyulan yönetmelik, talimat ve yönergeleri hazırlamak,
- d) Okul Spor Faaliyetleri kapsamına alınacak spor dallarının belirlenmesi için gerekli iş ve işlemleri yapmak,
- e) Okul spor faaliyetleri ile ilgili bütçe planlaması yapmak ve mali istatistiki verileri raporlamak,
- f) Yurt içerisindeki yarışmalar sonunda derece alan öğrenci sporcu ve okullardan, ISF programı ve statüsüne göre düzenlenecek uluslararası yarışmalara katılacaklar için Türkiye Okul Sporları Federasyonu ile gerekli yazışmaları yapmak,
- g) Okul spor faaliyetleri ile ilgili öğrenci sporcu, okul, spor dalı sayısı ve benzeri istatistiki bilgileri kayıt altına almak, müsabaka ve yarışmalarla ilgili çalışma programı ve sezon sonu faaliyet raporunu hazırlamak,
- ğ) Okul spor faaliyetlerinin sona ermesiyle birlikte ilgili paydaşların da katılımı ile sezon sonu değerlendirme toplantıları düzenlemek, geçmiş sezonun değerlendirilmesi, gelecek sezonun planlanması için gerekli çalışmaları yapmak,
- h) Okul spor kulüplerinin kurulması, işleyişi, denetimi ve benzeri iş ve işlemler ile ilgili gerekli mevzuat çalışması yapmak ve uygulanmasını sağlamak,
- ı) Okul spor kulüplerinin yurt içinde yapacakları ulusal ve mahalli resmi spor organizasyonları ve bunlara ilişkin işlemleri yürütmek,
- i) Okul spor kulüplerinin sayısının artırılması için önerilerde bulunmak ve gerekli çalışmaları yapmak,
- j) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim ve öğretim kurumları ile yükseköğretim kurumlarında okuyan öğrenci sporcularla ilgili iş ve işlemlerini yürütmek,
- k) ÜNİLİĞ faaliyetleri ile ilgili sezon planlaması yapmak ve spor dalı sayısını belirlemek,
- l) ÜNİLİĞ spor yarışmaları için uluslararası oyun kuralları ve ilgili spor federasyonlarının spor dalı talimatlarının takip edilerek ÜNİLİĞ talimatlarını güncellemek ve yayımlanmasını sağlamak,
- m) Yükseköğretim Kurulu ile yapılan protokol ile üniversitelerdeki öğrenci sporcuların spor hayatına devam edebilmesi için tercih ettiği illerdeki üniversiteye nakil yaptırabilmesi için gerekli yazışmaları yapmak,
- n) ÜNİLİĞ faaliyetleri ile ilgili sezon sonunda faaliyet raporu hazırlamak, istatistiki bilgileri internet sitesinden yayımlamak ve faaliyetler ile ilgili diğer işleri yapmak,
- o) Okul Spor Faaliyetlerine katılacak spor kabilelerinin seyahat izin ve işlemlerine ilişkin mevzuatı hazırlamak,
- ö) Daire Başkanlığının görevlerini ilgili kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, yönetmelik ve diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak yerine getirmek, mevzuat değişikliklerini takip ederek gerekli düzenlemeleri yapmak, görev alanına giren konularda araştırmalar yaparak uygulanmasını sağlamak,
- p) Genel Müdür ve Daire Başkanlığının bağlı olduğu Genel Müdür yardımcısı tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

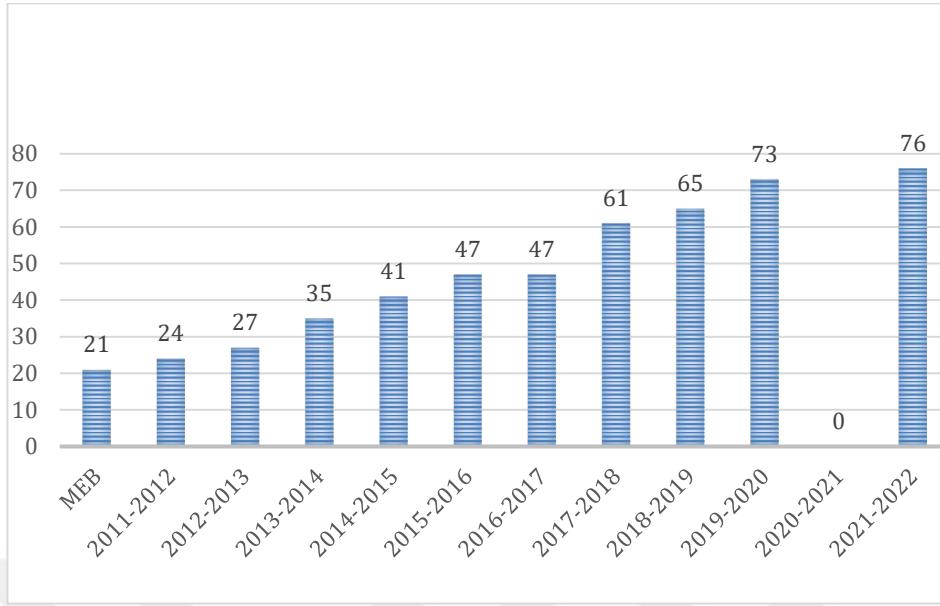
2.4. Türkiye’de Okul Sporları

2010 yılı sonuna kadar Okul Sporları yarışmaları Milli Eğitimi Bakanlığı tarafından düzenlenirken, 2010’un Eylül ayında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan protokol ile 2010-2011 eğitim öğretim döneminden itibaren Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne bırakılmıştır (2010-2011 Öğretim Yılı Yarışma Talimatı).

Resmi gazetede yayınlanan 14 Eylül 2011 tarihli 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı’nın görevlerinde ve teşkilat yapısında yapılan değişiklikler ile birlikte, bakanlığın çatısı altındaki OBESİD lav edilmiş, spor etkinlikleri tamamı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bırakılmıştır (Resmi Gazete, 2011).

Okul sporlarında sporcuların yaş kategorilerine göre, Minikler, Küçükler, Yıldızlar ve Gençler B ve Gençler A kategorilerinde yarışmalar düzenlenmektedir. Minikler kategorisindeki yarışmalar mahalli olarak yapılır iken, diğer yaş kategorilerindeki yarışmalar mahalli, grup ve Türkiye birinciliği olarak düzenlenmektedir. İl birinciliğini elde eden takım veya ferdi sporcular, illerini grup müsabakalarında temsil etmekte ve bununla ilgili yasal harcırahlarını, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri karşılamaktadır (Okul Sporları Yönetmeliği, 2019).

Çizelge 1.1. Yıllara Göre Okul Spor Faaliyetlerindeki Spor Dalı Sayıları

Okul spor faaliyetleri 2010-2011 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'de 21 branşta düzenlenirken 2011-2012 eğitim öğretim yılında **24**, 2012-2013 yılında **27**, 2013-2014 yılında **35**, 2014-2015 yılında **41**, 2015-2016 yılında **47**, 2016-2017 yılında **47**, 2017-2018 yılında **61**, 2018-2019 yılında **65**, 2019-2020 yılında **73**, 2020-2021 pandemi dolayısıyla yapılamamış, 2021-2022 eğitim öğretim döneminde ise **76** spor dalında faaliyetler yapılmıştır (okul sporları, 2022)

Tablo 1.1. 2021-2022 Okul Sporlarına Katılma Oranı (Öğrenci)

OKUL TÜRÜ	2021-2022	2021-2022	% ORANI
	EĞİTİM ÖĞRETİM YILI MEB ÖĞRENCİ SAYILARI	FAALİYETE KATILAN ÖĞRENCİ SAYISI	
İLKOKUL	5.439.359	481.675	8,86
ORTAOKUL	5.122.785	460.671	8,98
LİSE	5.104.777	355.708	6,96
TOPLAM	15.661.921	1.300.045	8,30

2021-2022 eğitim öğretim yılında ilkokul öğrenci sayısı 5.439.359 öğrenci, ortaokul öğrenci sayısı 5.122.785, lise öğrenci sayısı 5.104.777 ve toplamda 15.661.921 bulunmaktadır. Okul sporlarına katılan öğrenci sayısı ise ilkokulda 481.675, ortaokul da 460.671 lisede 355.708 ve toplamda 1.303.045 öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin okul sporlarına katılım oranı ise ilkokulda % 8,86, ortaokulda % 8,98, lisede % 6,96 ve toplamda ise oranı % 8,30 olduğu görülmektedir (okul sporları, 2022)

Tablo 1.2. 2021-2022 Okul Kademelerine Göre Okul Sporlarına Katılım Oranları

OKUL TÜRÜ	2021-2022	2021-2022	% ORANI
	EĞİTİM ÖĞRETİM YILI MEB OKUL SAYILARI	FAALİYETE KATILAN OKUL SAYISI	
İLKOKUL	24.516	6.730	27,45
ORTAOKUL	19.015	10.940	57,53
LİSE	12.788	9.384	73,38
TOPLAM	56.319	27.054	48,03

2021-2022 eğitim öğretim yılı MEB'e bağlı okul sayıları ilkokul türünde 24.516, ortaokul türünde 19.015, lise türünde 12.788 ve toplam okul sayısı ise 56.319 olduğu görülmektedir. Okul sporlarına katılan okul sayısı ilkokul türünde 6.730, ortaokul 10.940, lise 9.384 ve toplamda 27.054 olduğu görülmektedir. Okul sporlarına katılım okul bazında ise ilkokulda 27,45, ortaokul 57,53, lise 73,38 ve toplamda katılan okul oranı 48,03 olduğu görülmektedir (Okul sporları, 2022).

2.5. Okul Sporlarının Önemi

Sportif faaliyetler, bireylerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda planlı çalışmayı, üstün tekniği, estetiği, müsabakayı gerektiren bir uygulama olması sebebi ile, öğrencinin kişilik gelişimi ve çevreye uyumu noktasında etkili olduğu yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir. (Güneş, 2004). Toplumun sporsal etkinliklere katılım sağlamaları sebebiyle ulaşacakları şampiyonluklar ile ülkelerinin adını, kültürünü yaymaları anlamında önemli bir etkidir. (İnal, 2003). Spor, sosyo-ekonomik olarak gelişmiş toplumlarda eğitim sistemi ile sarmal bir yapıda ders içi ve ders dışı olmak üzere yapılan etkinliklerde önemli yere sahiptir (Bacanlı, 1999).

Okul sporları aracılığı ile insan, doğa ve toplum arasındaki etkileşim sağlandığından öğrencilerin farkındalığının artırılması noktasında okul sporları son derece önemlidir (Pehlivan, 2004). Okul sporları spora katılım için önemli fırsatlar sağlamasının yanı sıra, ortaokul ve liselerde yapılan spora katılım yoğunluğunu önemli bir ölçüde artırmıştır (Braddock, 2005). Bireyin okula aidiyetini artırmasını sağlarken, akademik başarı da etkisi olmaktadır (Apaydın, 2019).

Spor yarışmalarının hiç birinin kuralsız yapılamayacağını, ister istemez sporcuların yarışma kurallarına uymak zorunda olduğunun, yarışma kuralları yanında ahlaki değerlere de olumlu etki ettiği, ahlaki yargılar ve davranışları iyi olan sporcuların kurallara uymalarını kolaylaştırdığı bilinmektedir (Bacanlı, 2008).

Günümüzde hızlı gelişen teknolojinin, şehir hayatı ve diğer hayat şartlarının bireylere getirdiği bunalım ve baskıları yenmek, bunların insan üzerindeki olumsuz fiziksel ve mental etkilerini hafifletmek, dolayısıyla sağlıklı bir toplumun sağlanması için, beden eğitimi ve spor etkinlikleri insan yaşamında vazgeçilmez bir alışkanlık şekline dönüştürmek gerekmektedir. Bu alışkanlığın oluşturulması için en uygun yaş grubunun İlköğretim ve Ortaöğretimdeki öğrenciler olduğu bilinmektedir (İnan, 2009)

Okullarda beden eğitimi ve spor etkinlikleri eğitim ve öğretimde etkili olduğunu görülürken, ülkemizin de uluslararası spor organizasyonlarında başarılı olması için de önemli yere sahiptir. Milli sporcuların birçoğunun, okullar arası spor müsabakalarında gösterdikleri performans ve elde ettikleri başarıları ile keşfedildiği unutulmamalıdır (Dikmener, 1997).

Eğitimin bir parçası olan okullar arası spor yarışmaları, eğitim, sağlık, sosyal ve eğlendirici gibi etkenlerin üzerinde durarak, okul-toplum ilişkilerini sağlamlaştırır. Okul sporları öğrencilerin bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini katkı sağlayarak,

yararlı olduğu gibi yaşam boyu spor yapmalarının temelini de okul sporları ile atıldığı biliniyor (Bacanlı, 2008).

2.6. Okul Sporları İle İlgili Yapılan Bazı Çalışmalar

Aydemir (2014) yaptığı çalışmada okul sporlarının önündeki en büyük engellerin, ağır müfredat, mevcut sınav sistemi ile dersane/etüt varlığı olarak belirtmiştir. Ödüllendirmenin ise sadece başarılı olan sporcular ya da takımlar ile kalmaması, katılım sağlayan, okul yöneticilerini, beden eğitimi öğretmenleri, öğrenci velileri ve yardımcı personel gibi bireyleri kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Şenduran' ın 2008 yılında yapmış olduğu araştırmada, düzenli spor yapan öğrencilerin, spor yapmayan öğrencilere göre daha fazla kendileri ve çevresiyle kaynaştıkları, sosyalleştikleri, kendileriyle barışık olduklarını ve çevresi tarafından sevildikleri gözlenmektedir.

Özyalvaç (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, beden eğitimi ve spor dersi ile akademik başarı arasında pozitif anlamda ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Beden Eğitimi ve Spor Dersini seven bir öğrencinin akademik başarısı ve motivasyonunu yükselttiği görülmüştür. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, akademik başarıyı ve gelecekteki hedeflerini belirleme konusunda etkili olduğu ayrıca okul başarılarının da yükselttiği sonucuna varılmıştır.

Kotan vd. (2009) göre toplumda sorumluluk alacak kişilerin, olması istediğimiz davranışların, kişiler ve toplumlar arası sağlıklı iletişimle etkileşim oluşmasında, yaşamın ilk yıllarında spora başlamanın önemi çok fazladır. Çocukların yaşamın ilk yıllarından spora teşvik edilmesi, arzulanan davranışları kazanmalarında etkisi büyüktür.

Sportif organizasyonların içinde olan kişiler, yarışmayla motorsal hareketlerle davranışlarını gösterme imkânı bulur. Olumsuz davranışlardan uzaklaşarak ve bu duyguları kontrol altına alma fırsatı bulurlar. Organizmada biriken fazla enerjinin atılmasına yardımcı olan sportif aktivitelerle oyunlara aktif olarak katılmaktır (Aracı 2004).

Mallı (2018) göre okul sporlarına katılan öğrencilerin öznel iyi oluş düzeyleri üzerine etkisini araştıran çalışmasında spor yapan öğrenciler ile spor yapmayan öğrencilere göre öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Arslan (2021) göre okul spor takımı oyuncusu öğrencilerin, okul spor takımı oyuncusu olmayan öğrencilere göre aidiyet duygusunun daha yüksek çıktığını belirtmiştir.

Bektaş (2018) göre Okul sporlarına katılım sağlayan öğrencilerin öfke düzeyleri okul sporlarına katılmayan öğrencilere göre olumlu yönde etkilenip, öfke düzeylerinin daha düşük olduğunu belirtmiştir.

Şimşek (2022) yaptığı çalışmada okul spor yarışmalarına katılan öğrencilerin okul sporlarına katılmayan öğrencilere göre durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin düşük olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada okul sporlarına katılan öğrencilerin katılmayanlara göre özgüvenlerinin yüksek olduğu aktarılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırması deseni kullanılmıştır. Bir konuyla ilgili olarak katılımcıların görüşlerinin alındığı ya da çeşitli değişkenlerle ilgili genel özelliklerin tespit edilmeye çalışıldığı ve büyük örneklem gruplarının kullanıldığı araştırmalara tarama çalışması denir (Büyüköztürk vd., 2016). Tarama araştırmaları anlık ya da belli zaman dilimine yayılarak yapılır. Bu çalışmada halihazırdaki durumun var olan şekliyle betimlenmesi amaçlandığı için anlık tarama çalışması yapılmıştır (Büyüköztürk vd., 2016). Bu çalışmada okul yöneticilerin okul sporlarına yönelik görüşleri alınacağı için anlık tarama çalışması yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Çalışma Erzurum ilinde 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan idareciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Erzurum ilinde bulunan ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan idareciler oluşturmaktadır. Çalışmada örnekleme türü olarak amaçsal örnekleme türü kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme çalışmanın amacına yönelik bilgi yönünden zengin durumların seçilerek ayrıntılı şekilde araştırma yapılmasına olanak sağlar. Amaçsal örnekleme türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2016). Farklı okul türlerinden okul idarecileri çalışmaya dâhil edilerek geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Aşağıdaki tabloda farklı okul türlerinden çalışmamıza katılan okul idarecilerinin sayıları verilmiştir.

Tablo 2.1. Örneklem Grubunun Okul Türlerine Göre Dağılımı.

Okul Türü	n	%
Proje Okulu	26	9.6
Anadolu liseleri	26	9.6
İmam Hatip Lisesi	31	11.4
Mesleki ve teknik liseler	28	10.3
İlkokul-Ortaokul	160	59

Tablo 2.1 incelendiğinde örneklem grubunun okul türlerine göre dağılımı proje okulu 26 (%9,6), Anadolu liseleri 26 (%9,6), imam hatip liseleri 31 (%11,4), mesleki ve teknik liseler 28 (%10,3) ve ilkokul-ortaokul 160 (%59) ‘u oluşturmuştur.

3.4. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgiler Formu: Katılımcıların demografik durumlarına ilişkin bilgilerini toplamak amacıyla; cinsiyet, yaş, okul kademesi, kıdem, yerleşim yeri ve okul türü gibi araştırmacı tarafından hazırlanan sorular sorulmuştur.

Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği: Gül, Soygüden ve Karagöz (2020) tarafından geliştirilen, “Okul Sporları Değerlendirme” ölçeği, 18 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar ise okul sporlarının gelişimi (1,3,8,10,11,13,14,15,17,18), okul sporlarının faydası (2,4,5,6,7,9,12,16) şeklinde ve 5’li likert biçiminde tasarlanmıştır. Ölçeğin okul sporları faydası alt boyutu Cronbach Alpha Değeri (α)=0,88, okul sporları gelişimi alt boyutu Cronbach Alpha Değeri (α)=0,84, ölçeğin tümü için Cronbach Alpha Değeri (α)=0,92 olarak bulunmuştur. Çalışmamızda elde edilen toplam Cronbach alpha değeri ise (α)=0,97 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla araştırmacı tarafından açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Faktör analizleri için 271 okul yöneticisinden veri toplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi neticesinde 2 boyutlu 18 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin boyutları Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu ve Okul Sporları Faydası Alt Boyutudur. Doğrulayıcı faktör analizi neticesinde ise ölçeğin $X^2/df= 4,823 < 5$, $RMR = 0,017 < 0,08$, $0,85 < GFI =0,892$, $0,85 < AGFI =0,851$, $0,900 < IFI = 0,904$, $0,900 < GFI =0,904$ $SRMR =0,0480 < 0,08$ uyum indeksi değerlerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değerler ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.5. Verilerin Toplanması

Çalışma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Erzurum ilinin sınırları içerisinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ve ortaöğretim okullarında gerçekleştirilmiştir. Veri toplama süreci dijital ortamda yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçek Google Formlar platformuna yüklenmiş ve bu form linki okul yöneticilerine iletilmiştir. Veriler, dijital ortamda bir aylık süre zarfında toplanmıştır. Toplamda 292 ölçek toplanmış, ancak eksik veya hatalı doldurulan 21 ölçek analiz dışı bırakılmış ve sonuçta istatistiksel analizlere tabi tutulan veri sayısı 271 olmuştur.

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan okul idarecilerinden elde edilen veriler, elektronik ortama aktararak SPSS v26.0 yazılımı vasıtasıyla çeşitli istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Toplanan verilerin normal dağılımını değerlendirmek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Bu değerler, Tabachnick, Fidell ve Ullman (2007) tarafından normal dağılım için referans olarak belirtilen -1,5 ile +1,5 (1,196 ile 1,364) arasında olduğu görülmüştür. Bu nedenle çalışmada kullanılan verilerin normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiş ve parametrik testler kullanılmıştır. Katılımcıların cinsiyetine göre okul sporları değerlendirme düzeylerini karşılaştırmak için bağımsız gruplar t-testi uygulanmış, yaş, görev yaptıkları okul kademesi, kıdem, yerleşim yeri ve görev yaptıkları okul türü değişkenlerine ise one-way ANOVA testi uygulanmıştır. Farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için ise TUKEY HSD testi uygulanmış ve anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak belirlenmiştir.

3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri

Bu araştırma, Erzurum Teknik Üniversitesi Etik Kurulu'nun 04 sayılı ve 30.03.2023 tarihli ve 19 sayılı toplantı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

4. BULGULAR

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Değişkenlerine İlişkin Bilgiler

		(N)	(%)
Cinsiyet	Erkek	214	79,0
	Kadın	57	21,0
Yaş	25-30 yaş	43	15,9
	31-36 yaş	58	21,4
	37-42 yaş	64	23,6
	43 yaş ve üzeri	106	39,1
Görev Yaptığınız Okul Kademesi	İlkokul	78	28,8
	Ortaokul	91	33,6
	Lise	102	37,6
Kıdem	1-5 yıl	87	32,1
	6-10 yıl	99	36,5
	11-15 yıl	31	11,4
	16-20 yıl	16	5,9
	21 yıl ve üzeri	38	14,1
Yerleşim Yeri	İl Merkezi	126	46,5
	İlçe Merkezi	86	31,7
	Köy	59	21,8
Görev Yaptığınız Okul Türü	Proje Okulu	26	9,7
	Anadolu Programı	26	9,6
	İmam Hatip	31	11,4
	Meslek ve Teknik	28	10,3
	İlkokul-Ortaokul	160	59,0
	Toplam		271

Tablo 1 incelendiğinde; çalışmaya katılan okul idarecilerinin cinsiyet değişkenine bakıldığı zaman erkek yöneticiler 214 (%79,0) kişi iken kadın yöneticiler 57 (%21,0) kişidir. Katılımcıların yaş değişkenine bakıldığı zaman en yüksek katılım 43 yaş ve üzeri 106 (%39,1) kişi iken, en düşük katılım 25-30 yaş arası 43 (%15,9) kişidir.

Katılımcıların görev yaptığınız okul kademesi değişkenine bakıldığı zaman en yüksek katılım 102 (37,6) kişi iken, en düşük katılım ilkokul 78 (28,8) kişidir. Katılımcıların kıdem değişkenine bakıldığı zaman en yüksek katılım 6-10 yıl ile 99 (36,5) kişi iken, en düşük katılım 16-20 yıl ile 16 (5,9) kişidir. Katılımcıların yerleşim yeri değişkenine bakıldığı zaman en yüksek il merkezi 126 (46,5) iken, en düşük katılım köy 59 (21,8) kişidir. Katılımcıların görev yaptığınız okul türü değişkenine bakıldığı zaman en yüksek katılım en yüksek katılım ilkokul-ortaokul 160 (59,0) iken, en düşük katılım Anadolu programı 26 (9,6) kişidir.

Tablo 3.2. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Normallik Dağılım Testi (Skewness- Kurtosis)

Ölçek	Alt Boyut	Skewness			Kurtosis	
		N	Statistic	Std. Hata	Statistic	Std. Hata
Okul Sporları Değerlendirme	Okul Sporlarının Gelişimi	182	-1,191	,148	1,353	,295
	Okul Sporlarının Faydası	182	1,123	,148	1,498	,295
	Toplam	182	1,196	,148	1,364	,295

Tablo 2 incelendiğinde okul sporları değerlendirme düzeyleri alt boyutları ve toplam puanın normallik dağılım durumlarına bakıldığı zaman, Tabaschnick ve Fidell (2013) “Ölçeklerde çarpıklık ve basıklık katsayılarının (-1,5, +1,5) değer aralığında olması durumunda, verilerin normal dağılım sergileyeceğini” ifade etmektedirler. Bu bağlamda verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 3.3. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Okul Sporları Değerlendirme	Okul Sporlarının Gelişimi	Kadın	57	4,470	,609	2,069	,039*
		Erkek	214	4,244	,759		
	Okul Sporlarının Faydası	Kadın	57	4,425	,632	1,811	,071
		Erkek	214	4,222	,782		
	Toplam	Kadın	57	4,450	,601	1,987	,048*
		Erkek	214	4,234	,757		

(p<0.05)

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin okul sporları değerlendirme düzeylerinin alt boyutları ve toplam puanın karşılaştırılmasında; okul sporlarının gelişimi boyutunda ve toplam puanda kadın katılımcılar lehine anlamlı farka rastlanmıştır (p<0.05).

Tablo 3.4. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Yaş Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Alt		Yaş	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
	Boyutlar								
Okul Sporları Değerlendirme	Okul Sporlarının Gelişimi	(a) 25-30 yaş	43	4,50	,453	1,512	,212	-	
		(b) 31-36 yaş	58	4,27	,838				
		(c) 37-42 yaş	64	4,22	,689				
		(d) 43 yaş ve üzeri	106	4,25	,785				
	Okul Sporlarının Faydası	(a) 25-30 yaş	43	4,49	,508	1,593	,191	-	
		(b) 31-36 yaş	58	4,23	,803				
		(c) 37-42 yaş	64	4,22	,717				
		(d) 43 yaş ve üzeri	106	4,21	,827				
	Toplam	(a) 25-30 yaş	43	4,50	,455	1,591	,191	-	
		(b) 31-36 yaş	58	4,26	,806				
		(c) 37-42 yaş	64	4,22	,689				
		(d) 43 yaş ve üzeri	106	4,23	,794				

(p<0.05)

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların yaş durumlarına ilişkin okul sporları değerlendirme düzeylerinin alt boyutları ve toplam puanın karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında ve toplam puanda herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p>0.05).

Tablo 3.5. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Görev Yaptığınız Okul Kademesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Alt		Okul Kademesi	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
	Boyutlar								
Okul Sporları Değerlendirme	Okul Sporlarının Gelişimi	(a) İlkokul	78	4,36	,605	,568	,457	-	
		(b) Ortaokul	91	4,26	,773				
		(c) Lise	102	4,25	,790				
	Okul Sporlarının Faydası	(a) İlkokul	78	4,35	,624	,851	,428	-	
		(b) Ortaokul	91	4,25	,777				
		(c) Lise	102	4,20	,828				
	Toplam	(a) İlkokul	78	4,36	,589	,705	,495	-	
		(b) Ortaokul	91	4,26	,768				
		(c) Lise	102	4,23	,796				

(p<0.05)

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların görev yaptığınız okul kademesi değişkeni durumlarına ilişkin okul sporları değerlendirme düzeylerinin alt boyutları ve toplam puanın karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında ve toplam puanda herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p>0.05).

Tablo 3.6. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Alt Boyutlar	Kıdem	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
Okul Sporları Değerlendirme	Okul Sporlarının Gelişimi	(a) 1-5 yıl	87	4,35	,682	2,460	,046*	E>D
		(b) 6-10 yıl	99	4,26	,763			
		(c) 11-15 yıl	31	4,20	,519			
		(d) 16-20 yıl	16	3,85	1,179			
		(e) 21 yıl ve üzeri	38	4,48	,624			
	Okul Sporlarının Faydası	(a) 1-5 yıl	87	4,33	,681	1,279	,279	-
		(b) 6-10 yıl	99	4,24	,761			
		(c) 11-15 yıl	31	4,16	,598			
		(d) 16-20 yıl	16	3,94	1,238			
		(e) 21 yıl ve üzeri	38	4,37	,760			
	Toplam	(a) 1-5 yıl	87	4,34	,668	1,920	,107	-
		(b) 6-10 yıl	99	4,25	,748			
		(c) 11-15 yıl	31	4,18	,547			
		(d) 16-20 yıl	16	3,89	1,200			
		(e) 21 yıl ve üzeri	38	4,43	,671			

(p<0.05)

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların kıdem değişkeni durumlarına ilişkin okul sporları değerlendirme düzeylerinin alt boyutları ve toplam puanın karşılaştırılmasında; okul sporlarının gelişimi alt boyutunda 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan katılımcıların 16-20 yıl kıdeme sahip olan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir (p<0,05). Diğer alt boyutta ve toplam puanda ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p>0.05).

Tablo 3.7. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Alt Boyutlar	Yerleşim Yeri	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
Okul Sporları Değerlendirme	Okul Sporlarının Gelişimi	(a) İl Merkezi	126	4,24	,742	1,240	,291	-
		(b) İlçe Merkezi	86	4,27	,782			
		(c) Köy	59	4,42	,637			
	Okul Sporlarının Faydası	(a) İl Merkezi	126	4,22	,777	1,374	,255	-
		(b) İlçe Merkezi	86	4,22	,804			
		(c) Köy	59	4,40	,623			
	Toplam	(a) İl Merkezi	126	4,23	,743	1,342	,263	-
		(b) İlçe Merkezi	86	4,25	,783			
		(c) Köy	59	4,41	,615			

(p<0.05)

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların yerleşim yeri değişkeni durumlarına ilişkin okul sporları değerlendirme düzeylerinin alt boyutları ve toplam puanın karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında ve toplam puanda herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p>0.05).

Tablo 3.8. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları ve Toplam Puanında Görev Yaptığınız Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One-Way Anova)

Ölçek	Alt Boyutlar	Okul Türü	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
Okul Sporları Değerlendirme	Okul Sporlarının Gelişimi	(a) Proje Okulu	26	4,26	,643	1,279	,279	-
		(b) Anadolu Programı	26	4,06	1,162			
		(c) İmam Hatip	31	4,19	,615			
		(d) Meslek ve Teknik	28	4,48	,595			
		(e) İlkokul-Ortaokul	160	4,31	,700			
	Okul Sporlarının Faydası	(a) Proje Okulu	26	4,22	,714	1,112	,351	-
		(b) Anadolu Programı	26	4,07	1,172			
		(c) İmam Hatip	31	4,12	,645			
		(d) Meslek ve Teknik	28	4,41	,647			
		(e) İlkokul-Ortaokul	160	4,30	,714			
	Toplam	(a) Proje Okulu	26	4,24	,651	1,226	,300	-
		(b) Anadolu Programı	26	4,07	1,163			
		(c) İmam Hatip	31	4,15	,620			
		(d) Meslek ve Teknik	28	4,45	,606			
		(e) İlkokul-Ortaokul	160	4,31	,692			

(p<0.05)

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların görev yaptığınız okul türü değişkeni durumlarına ilişkin okul sporları değerlendirme düzeylerinin alt boyutları ve toplam puanın karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında ve toplam puanda istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p>0.05).

Tablo 3.9. Katılımcıların Okul Sporları Değerlendirme Düzeylerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin Araştırılması (Korelasyon Tablosu)

Boyutlar		Okul Sporları Gelişimi	Okul Sporlarının Faydası
Okul Sporları Gelişimi	Pearson Kor.	1	,932**
	P		,000
	N	271	271
Okul Sporlarının Faydası	Pearson Kor.	,932**	1
	P	,000	
	N	271	271

Tablo 9 incelendiğinde “Okul Sporları Gelişimi ile Okul Sporları Faydası” alt boyutları arasında (r = ,932) yüksek düzeyde ve pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA

Eğitimciler, okul sporlarının öğrencilerin bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimine önemli katkılar sağladığını büyük oranda kabul etmektedirler (Bailey, 2006). Sporun, disiplin, öz disiplin, takım çalışması ve liderlik becerileri gibi değerlerin kazanılmasında önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir (Hellison, 2011). Bu çalışmada da okul sporlarının öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yarattığını gösteren önemli bulgular elde edilmiştir. Önceki araştırmalara dayanarak, okul sporlarının öğrencilerin okula yönelik olumlu duygular geliştirmesine, toplumsal değerlerin aktarılmasına ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığını görmekteyiz. Örneğin, Temel ve Nas (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, okul sporlarına katılan öğrencilerin öfke düzeylerinin düşük olduğu ve agresif davranışlar sergilemedikleri bulunmuştur.

Aykora (2019) tarafından yapılan bir çalışma, okul sporlarına katılan ergenlerin özgüven seviyelerinin yüksek olduğunu ve sosyal kaygı seviyelerinin düşük olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, Yanık'ın (2017) çalışması, okul sporlarının öğrencilere okula aidiyet duygusu kazandırdığını ve bu nedenle okula bağlılık düzeylerini pozitif yönde etkilediğini ifade etmektedir. Bu, okul sporlarının öğrencilerin okula olan bağlılığını artırarak akademik başarılarına olumlu katkıda bulunabileceği anlamına gelmektedir. Tüm bu çalışmaların ışığında, okul sporlarının öğrencilerin genel gelişimine ve okulla olan ilişkilerine olumlu katkılar sağladığı sonucuna varabiliriz. Ayrıca, bu sonuçlar, okul sporlarının öğrenciler arasındaki olumlu duygusal deneyimleri teşvik ettiğini ve olumsuz davranışları azalttığını göstermektedir.

Çolakoğlu (2004) ve Pehlivan (1995), beden eğitimi öğretmenlerinin okul sporlarının akademik başarıyı artırmada önemli bir rol oynadığını vurgulayarak, okul sporlarının ülke sporuna katkı sağlayabileceğini ifade etmişlerdir. Bu görüşler, okul sporlarının sadece öğrencilerin kişisel gelişimine değil, aynı zamanda ülkelerin spor alanındaki hedeflerini gerçekleştirmede kritik bir araç olduğunu göstermektedir.

Öcal ve Koçak'ın (2010) çalışması, okul sporlarına katılan öğrencilerin sosyal becerilerinin, dışa dönüklüklerinin, sorumluluk duygularının, genel davranış gelişimlerinin ve akademik başarı düzeylerinin, katılmayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu farklılıkların anlamlı düzeyde olduğu belirtilmiştir. Bu sonuçlar, okul sporlarının öğrencilerin sosyal ve akademik gelişimine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Başyigit (2018), okul sporlarının öğrencilerin toplumsal yapı içerisinde aktif bir rol oynamalarına katkı sağladığını ve ülkenin sportif başarılarını artırma açısından büyük öneme

sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu, okul sporlarının bireylerin sadece kişisel gelişimlerini değil, aynı zamanda toplumsal katkılarına ve ülkenin spor alanındaki prestijini artırabileceği bir perspektifi yansıtmaktadır. Tüm bu çalışmaların bir araya getirilmesi, okul sporlarının öğrencilerin bilişsel, sosyal ve akademik gelişimine büyük katkılar sağlayabileceği ve aynı zamanda ülke sporuna olumlu etkilerde bulunabileceği sonucunu desteklemektedir. Bu nedenle okul sporlarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi, hem bireylerin hem de toplumun genel olarak faydasına olabilir.

Arslan'ın (2021) çalışması, okul sporlarına katılan öğrencilerin okula daha olumlu bir yaklaşım sergilediğini, pozitif davranışlar gösterdiğini ve aidiyet duygularının geliştiğini vurgulamıştır. Bu sonuçlar, okul sporlarının öğrenciler arasında okul bağlılığı ve toplumsal uyumun artmasına katkı sağladığını göstermektedir.

Bradley, Keane ve Susan'ın (2013) çalışması, okul sporlarına katılan öğrencilerin motivasyonlarının yüksek olduğunu, öz yeterliliklerinin geliştiğini, disiplinli ve azimli olduklarını, bu sayede akademik başarılarının arttığını, toplumsal olaylara duyarlı olduklarını ve merhamet duygularının geliştiğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar, okul sporlarının öğrencilerin genel kişisel gelişimine olumlu katkılarda bulunduğunu göstermektedir.

Bailey'in (2006) araştırması, okul sporlarının öğrencilerde benlik saygısını artırdığını, stres ve kaygı düzeyini düşürdüğünü ve hayata daha olumlu bir bakış açısı kazandırdığını bulmuştur. Bu sonuçlar, okul sporlarının öğrencilerin psikolojik ve duygusal iyi oluşunu desteklediğini göstermektedir. Tüm bu çalışmaların bir araya getirilmesi, okul sporlarının öğrenciler üzerinde fiziksel, ruhsal, duygusal, sosyal ve yaşam tarzlarına olumlu katkılar sağladığını vurgulamaktadır. Bu nedenle okul sporlarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi, öğrencilerin genel gelişimlerini desteklemek için önemli bir araç olabilir.

Çeşitli araştırmalar, akademik sorumlulukların yerine getirilmesini şart koşan okul sporlarının, özellikle erkek öğrencilerin mezuniyet oranlarında artışa neden olduğunu göstermektedir (Vidal-Fernandez, 2011). Bu nedenle, okul yöneticileri liseyi bırakma riski taşıyan öğrencileri motive etmek için okul sporlarına katılımı teşvik etmektedirler (Bowen & Hitt, 2016). Gökdağ ve arkadaşlarının (2019) çalışması, okul yöneticilerinin okul sporlarına olumlu ve yüksek bir tutum sergilediğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, yapılan bu çalışmada yöneticiler arasında lisans sahibi olanlar ile olmayanlar arasında okul sporlarına yönelik anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aynı şekilde, Gül'ün (2020) çalışması da beden eğitimi öğretmenleri ile okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik olumlu

görüşlerini vurgulamıştır. Gül, okul sporlarına olumlu bakan okul yöneticisi ve beden eğitimi öğretmenlerinin oranının % 80'in üzerinde olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, bu bulgular, okul sporlarının akademik başarıyı artırma potansiyeline sahip olduğunu ve okul yöneticileri ile beden eğitimi öğretmenlerinin bu alandaki olumlu tutumlarını göstermektedir.

Okul sporları öğrencilerin akademik başarılarını, okula yönelik aidiyet duygularını, öfke düzeylerini, sosyalleşme düzeylerini olumlu yönde artırmakla beraber toplumsal değerlerin kazandırılmasında ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının edinilmesinde önemli bir role sahiptir. Bu sebeple de 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun da belirtilen amaçların gerçekleştirilmesine katkı sağladığı görülmektedir.

Bu çalışma ile, bu önemli konu hakkındaki okul yöneticilerinin görüşleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bulgular, okul yöneticilerinin genel olarak okul sporlarına olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir, bu da okul sporlarının genel okul yaşamında değerli bir rol oynadığını teyit etmektedir. Bu bağlamda çalışmamıza katılan okul yöneticilerinin okul sporlarının yukarıda bahsedilen faydalarına yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak, alanyazında geçmişten günümüze okul sporlarına yönelik bazı olumsuz görüşlerin de ortaya çıktığı görülmektedir. Bu konuda mevcut olan olumsuz fikirler, okul sporlarının potansiyel faydaları ile birlikte değerlendirilmelidir

Öğrencilerin okula devam durumları ile akademik başarılarının olumsuz yönde etkileneceğine yönelik kaygılar, tesis ve fiziksel yetersizlikler, öğrenci ve öğretmenlerin yeterince teşvik edilmemesi, velilerin okul sporlarına yönelik olumsuz fikirleri gibi olumsuz tutumlar, daha önceki araştırmalarda da sıkça belirtilmiştir (Acar, 2015; Öter, 2018; Pehlivan, 1995). Bu olumsuz durumların giderilmesi, okul idarecilerinin okul sporlarına yaklaşımıyla yakından ilişkilidir. Okul yöneticileri, beden eğitimi ve diğer branş öğretmenlerinin sporu destekleyici tutum ve davranışlar sergilemeleri, ailelerin ve öğrencilerin okul sporlarına yönelik olumlu düşünceler geliştirmelerine katkı sağlayarak katılımı artırabilirler. Aynı zamanda Bradley, Keane ve Susan'ın (2013) yaptığı bir çalışma, erken çocukluk döneminde düzenli egzersiz yapan çocukların ortaokul ve lise yıllarında okul sporlarına daha fazla katıldığını göstermiştir. Bu nedenle, okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik olumlu bir tutuma sahip olmaları, öğrencilerin spor katılımını teşvik edebilir ve bu sonuçlar, bu çalışmada da olumlu bir şekilde yansımıştır. Okul yöneticilerinin olumlu tutumları, okul sporlarının öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerinin daha fazla yaygınlaşmasına ve toplumun genel sağlığına katkı sağlamasına yardımcı olabilir. Bu

çalışma, okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik olumlu görüşlerini vurgulayarak, bu önemli konunun daha fazla dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Cinsiyet açısından, bulgular kadın okul yöneticilerinin genel olarak okul sporlarına yönelik daha olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, literatürde belirtilen kadınların genellikle daha fazla empati ve iş birliğine dayalı yaklaşımlar sergilediği sonuçları ile uyumludur (Eagly & Johnson, 1990). Ancak alanyazında genel olarak, okul sporlarının faydaları konusunda, kadın ve erkek okul yöneticileri arasında benzer görüşler bulunmuştur (Gül, 2020). Bu durum, sporun evrensel değerinin, cinsiyet ayrımı yapmaksızın geniş bir kabul gördüğünü göstermektedir.

Kıdem yılı açısından, 16-20 yıl ve 21 yıl ve üstü kıdemde olan okul yöneticileri arasında farklılık tespit edilmiştir. Kıdemi yüksek olan okul yöneticilerinin, okul sporlarına daha olumlu bir bakış açısı sergilediği görülmüştür. Bu durum, tecrübenin yöneticilerin okul sporlarının değerini daha iyi anlamalarını sağladığı sonucuna işaret ettiğini düşündürülebilir (Koustelios, Kellis & Bagiatis, 1999). Bu bulgular, cinsiyet ve kıdem yılı gibi faktörlerin okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik tutumları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu tür faktörlerin dikkate alınması, okul sporlarının daha etkili bir şekilde teşvik edilmesi ve yönetilmesine katkı sağlayabilir.

Son olarak, görev yaptıkları yerleşim yeri, okul türü ve okul kademesi gibi faktörlere göre okul yöneticilerinin görüşlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgular, okul sporlarının değerinin geniş bir coğrafi ve demografik spektrumda kabul gördüğünü göstermektedir.

Gül (2020) çalışmasında da cinsiyet, kıdem yılı ve okul kademesi gibi değişkenlere göre anlamlı düzeyde bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu da okul sporlarının yaygın bir şekilde desteklendiğini ve bu konuda yöneticilerin benzer bir görüşe sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, okul sporlarının okul yaşamında önemli bir rol oynadığını ve bu konuda yöneticilerin görüşlerinin önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, okul sporları öğrencilerin akademik başarıları, okula yönelik aidiyet duyguları, sosyalleşme düzeyleri ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Bu nedenle, okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik olumlu bir tutuma sahip olmaları, bu sporların daha fazla öğrenciye ulaşmasına ve toplumun genel sağlığının gelişmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca, cinsiyet ve kıdem gibi faktörlerin bu görüşlere etkisi de dikkate alınmalıdır, ancak bu faktörlerin genel olarak benzer görüşlere yol açtığı göz önüne alınmalıdır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul yöneticilerinin okul sporlarının gelişimi, okul sporlarının faydası ve ölçek toplam puanlarının çeşitli değişkenlerde \bar{x} : 4.06 ile \bar{x} : 4.50 arasında olduğu tespit edilmiştir. Elde ettiğimiz sonuçlara dayanarak, bu çalışmanın okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerini incelediği ve önemli bulguları ortaya koyduğunu söyleyebiliriz.

Elde edilen bulgulardan hareketle okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerinin cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği, yaş, görev yaptığı okul kademesi, görev yaptığı yerleşim merkezi ve görev yaptığı okul türüne göre ise anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmamızda okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik değerlendirmeleri okul sporlarının gelişimi ve ölçek toplam puanında cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Elde edilen verilerden hareketle okul sporlarının gelişimi alt boyutunda kadınların okul sporlarına yönelik bakış açılarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul sporlarının faydası alt boyutunda ise erkek ve kadın okul yöneticilerinin benzer görüşlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Toplam puanlar değerlendirildiğinde ise kadın okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu, literatürde kadınların genellikle daha fazla empati ve iş birliğine dayalı yaklaşımlar sergilediği sonuçlarıyla uyumludur..

Ayrıca kıdem açısından yapılan analizler, okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerinin okul sporlarının gelişimi alt boyutunda kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analizler neticesinde farklılığın 16-20 yıl kıdeme sahip olan yöneticilerle 21 ve üstü kıdeme sahip olan okul yöneticileri arasında olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin kıdem değişkenine göre her iki alt boyutta da ortalama puanlarını diğer okul yöneticilerine göre yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, kıdem açısından yapılan analizler, 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin okul sporlarına daha olumlu bir tutum sergilediğini göstermiştir. Bu, tecrübenin yöneticilerin okul sporlarının değerini daha iyi anlamalarını sağladığına işaret etmektedir.

Okul yöneticilerinin kıdemine bakıldığında okul sporlarının gelişimi ve okul sporlarının faydası alt boyutlarında 1-5 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticileriyle 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin ortalama puanlarının diğer okul yöneticilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sebeple göreve yeni başlayan okul yöneticileriyle

tecrübeli okul yöneticilerinin okul sporlarına bakış açılarının diğer okul yöneticilerine göre daha pozitif olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul sporlarının faydası alt boyutuyla ölçek toplam puanının ise kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmişti.

Elde edilen verilerden hareketle okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerinin görev yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği belirlenmiştir. Buradan hareketle il, ilçe ve köylerde çalışan okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerinin benzer olduğu, görev yerleşim yerinin okul yöneticilerinin görüşlerini etkilemediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Benzer bir şekilde Okul türüne göre okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçtan hareketle her okul türünde okul yöneticileri okul sporlarının önemli olduğuna yönelik görüş belirtmişlerdir. Aynı şekilde okul kademesine göre de anlamlı bir farklılık mevcut değildir. Dolayısıyla ilkököl, ortaokul ve lise düzeyindeki okul yöneticilerinin okul sporlarına yönelik görüşlerinin benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul sporlarının gelişimi ve okul sporlarının faydası alt boyutları arasında pozitif güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen verilerden ve korelasyonel analizden hareketle okul sporlarının gelişimi teşvik edildikçe okul sporlarının fayda düzeyi de artacaktır.

Araştırmamız sonucunda okul sporlarına yönelik görüşlerini detaylı bir şekilde inceleyerek önemli bulgular ortaya koymuştur. Okul yöneticilerinin okul sporlarına olumlu bir bakış açısına sahip olmaları, okul sporlarının öğrencilere ve topluma sağladığı faydaların daha fazla yaygınlaşmasına ve toplumun genel sağlığına katkı sağlamasına yardımcı olabilir.

Öneriler;

- Araştırma sorularından cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonucunda kadın yöneticilerin erkek yöneticilere göre sorulara daha yüksek puan verdiği gözlemlenmiştir. Bu çıkan sonuç doğrultusunda erkek yöneticilere hizmet içi eğitimler verilmelidir.
- Okul sporları ile ilgili alanyazın taratıldığında yeterli araştırma ve kaynakların yetersiz olduğu saptanmıştır.
- Okul sporlarının ülke sporuna katkısının önemi anlatılmalı seminer, görsel ve sosyal medya da yer verilerek.
- Okul sporlarının çocukların ruhsal ve fiziksel açıdan gelişimine katkısının önemini okul yöneticilerine anlatılmalıdır.

- Okul sporlarına katılan okulların yöneticilerine hizmet puanı verilerek desteklenmelidir.
- Okul yöneticilerine ve beden eğitimi ve spor öğretmenlerine teşvik amaçlı yaptıkları her maç için ek ders ücreti ödenerek katılımları sağlanmalıdır.
- Okul yöneticilerine okul sporları ile ilgili katılım sağladıkları için derece/kademe verilerek desteklenmelidir.
- Tüm Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde okullara, okul sporları ile ilgili bütçe ayrılmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullara spor malzemesi yardımı yapılmalıdır.
- Okul sporları ile ilgili velilere eğitim verilmeli bu bağlamda öğrencilerin okul sporlarına katılımları destek verilmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı olarak okullara spor sahaları ve kapalı spor salonları yaparak okul sporlarına destek verilmelidir.

Sonuç olarak, bu çalışma okul sporlarının eğitimdeki önemini vurgulamış ve bu alandaki çalışmaların devam etmesi gerektiğini göstermiştir. Gelecekteki araştırmalar, bu çalışmanın bulgularını genişletebilir ve okul sporlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşlerinin daha geniş bir anlayışını sağlayabilir. Okul sporları, öğrencilerin akademik başarılarına, okula olan aidiyet duygularına, sosyal becerilerine ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarına olumlu yönde katkı sağlayabilir. Bu nedenle, okul yöneticileri, sporun okul yaşamında önemli bir rol oynadığının farkında olmalı ve okul sporlarını teşvik etmelidirler.

KAYNAKLAR

- Acar, B. (2015). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul spor faaliyetlerinin organizasyonu ve katılım sorunları ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Tez No. 395330) [Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi- Burdur]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aksoy, E (2018). *Ortaöğretim kurumlarında okul sporlarına katılan öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri*. (Tez No. 511072) [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi-Bolu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alpagut, L. (2017). Ankara'daki spor mekanları üzerinden bir gençlik tahayyülü. *Journal Of International Social Research*, 10 (53), 931-932.
- Apaydın, H. (2019). *Okul sporlarına katılımın ve seçili değişkenlerin okul bağlılığına etkisinin araştırılması*. (Tez No. 599873) [Yüksek lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Burdur]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez.
- Aracı, H. (2001). *Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*, 3. Baskı, Nobel Yayınevi.
- Arslan, A. (2021). *Ortaokul öğrencilerinde okula aidiyetin okul sporları bağlamında incelenmesi*. (Tez No. 691371) [Yüksek lisans tezi, İzmir Demokrasi Üniversitesi-İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Atabeyoğlu, C. (2001). *Sporda devlet mi devlette spor mu*. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.
- Atalay, A. (2007). Osmanlı ve Genç Türkiye Cumhuriyeti döneminde sporda batılılaşma hareketleri. *Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yönetimi Ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 2 (2), 30-35.
- Aydemir, İ.E. (2014). *Spor Genel Müdürlüğü'nün Yürüttüğü Okul Sporları Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi: Bolu Örneği*. (Tez No. 370709) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi-Bolu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aykora, E. (2019). Bitlis ve Van illerinde okul sporlarına katılan ergenlerin özgüven ve sosyal kaygı düzeyleri incelemesi. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, Cilt: 11/KIŞ, Sayı: 41
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal beceri eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.

- Bacanlı, H. (2008). *Sosyal beceri eğitimi* (3.Baskı). Asal Yayınları.
- Bailey, R.(2006). Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes. *Journal of School Health* 76 (8), 397-401.
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*. Bilge Yayınları. Spor Şurası. (1990). *Sporda eğitim ve öğretim komisyonu raporu*. Ankara: s.105
- Başer, E. (1998). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. Bağırhan Yayinevi.
- Başığit, İ.(2021). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporlarına bakış açısı ve karşılaştığı sorunlar*.(Tez No.508756) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bektaş, A. (2018). *Okul spor yarışmalarına aktif olarak katılan ve katılmayan bireylerin öfke düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Tez No. 527160) [Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Burdur]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bowen, D.H., Hitt, C. (2016). History and evidence show school sports help students win. *Phi Delta Kappan*. 97(8), 8-12.
- Braddock, J.(2005). Athletics, academics, and African American males. In: Fashola OS, (ed). *Educating African American Males: Voices From The Field*. Thousand Oaks, Corwin Press. 255–83.
- Bradley, J., Keane, F., Susan, M. (2013). School Sport and Academic Achievement. *Journal of School Health*. 83(1),8-13.
- Bucher, Charles A. (1987) “*Management Of Physical Education & Athletic Programs*” Times Mirror/Mosby College Publishing, USA
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (22. baskı). Pegem Akademi.
- Çelikkdemir, K. (t.y). *Kırsal ve kentsel bölgelerdeki eğitsel farklılıklar*. TEDMEM.
- Çocuk gelişiminde bireysel–takım sporları.(2022, 13 Ocak). <https://www.gsstore.org/blog/cocuk-gelisiminde-bireysel-takim-sporlari/>
- Çolakoğlu, T. (2004). *Sporun topluma yaygınlaştırılması açısından okul sporları (Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri Üzerine Araştırma)*. (Tez No. 157422) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi- Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Çoknaz, H. (1998). *Takım ve bireysel spor antrenörlerinin iş doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. (Tez No. 062297) [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi -Bolu].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Dikmener, A. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin sosyal içe dönük ergenlerin içedönüklük düzeylerine etkisi*. (Tez No. 62666) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Doğar, Y. (1994). *Türk spor yönetiminde ademi merkezileşme eğilimleri*. [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi- İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez.
- Doğu, G. (2002). Türkiye okul sporları ve yönetimi. *AİB Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2(2): 31-43.
- Eagly, A. H., & Johnson, B. T. (1990). Gender and leadership style: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 108(2), 233–256.
- Fişek, K. (1983). *Spor yönetimi*. Ankara Üniversitesi SBF Yayınları.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2019). Okul Sporları Faaliyetleri Yönetmeliği.
- Gökdağ, M., Türkmen, M., Akyüz, H. (2019). Okul yöneticilerinin spora yönelik tutumlarının belirlenmesi (Bartın Örneği). *International Journal of Contemporary Educational Studies*. 5 (2).
- Gül, Ç. (2008). *Türk spor teşkilatının sorunları ve yeniden yapılanması*. [Yüksek lisans tezi, Atılım Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez.
- Gül, O. (2020). *Sporun gelişiminde okul sporlarının rolü ve önemi; beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile okul yöneticilerinin değerlendirmeleri üzerine bir araştırma*. (Tez No. 650542) [Kayseri Erciyes Üniversitesi- Kayseri]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güneş, A. (2004). *Okullarda beden eğitimi ve oyun öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gümüş, A. (2006). *Şiddetin nedenleri*. Eğitim Sen Yayınları.
- Hellison, D. (2011). *Teaching responsibility through physical activity* (3rd ed.). Champaign, IL: Human Kinetics
- İnal, A. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Nobel Yayın Dağıtım

- İnan, M. (2009). *Kamu ve özel eğitim kurumlarında beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin hizmet kalitesinin değerlendirilmesi* (Tez No. 242809)[Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi-Adana]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kat H. (2009). *Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması*. (Tez No. 242456) [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi -Kayseri]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Koustelios, A., Kellis, S., & Bagiatis, K. (1999). Job satisfaction among Greek physical education teachers. *European Physical Education Review*, 5(1), 51–63.
- Kotan, Ç., Hergüner, G., & Yaman, Ç. (2009). *İlköğretim okullarında okuyan sporcu öğrencilerin spor yapmalarında okul ve aile faktörünün etkisi (Sakarya il örneği)*. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(3), 49-58.
- Koroğlu, O. (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı okul spor kulüplerinin yapılanması gelişimi ve güncel sorunlarının tespiti*. (Tez No. 356869) [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi – Aksaray]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Mallı, A. Y. (2018). *Ortaöğretim kurumlarında okul spor yarışmalarına katılan ve katılmayan öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi*. (Tez No. 509223) [Yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi-Erzincan]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Milli Eğitim Bakanlığı İle Gençlik Ve Spor Genel Müdürlüğü 2010-2011 Öğretim Yılı Yarışma Talimatı.
- Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatı, (2011). T.C. Resmî Gazete 14 Eylül 2011, Sayı: 28054
- Okul Sporları Yönetmeliği, (2019). T.C. Resmî Gazete 2 Kasım 2019, Sayı: 30936
- Okul sporları faaliyet raporu. (2022). <https://spor.gsb.gov.tr/okulsportal/>
- Öcal, K., Koçak, S.M. (2010). Okul Sporlarının Orta Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Davranış Gelişimine Etkisi. *Mediterranean Journal of Educational Research*, Issue 7 , 86-94.
- Öğrenci sayısı 143 ülkenin nüfusuyla yarışıyor. (2018, 18 Eylül). *TRT Haber*. <https://www.trthaber.com/haber/egitim/ogrenci-sayisi-143-ulkenin-nufusuyla-yarisiyor-385204.html>

- Öğretmenleri keşfetti 40 yılda 100 madalya. (2022,10 Şubat). *Cumhuriyet*.
<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/ogretmenleri-kesfetti-40-yilda-100un-uzerinde-madalya-kazandi-1906433>
- Öter, F. (2018). *Beden eğitimi öğretmenlerinin okul sporlarında karşılaştıkları sorunların araştırılması*. (Tez No. 494288) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Van]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özel, Y. İ.,(2022). *Kırsal bölgede eğitim gören ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi- Karaman]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özyalvaç, N. T. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi*. (Tez No. 260550) [Konya Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Pehlivan, Z. (1995). *Eğitim programı açısından, özel ve resmi ortaöğretim kurumlarında ders dışı okul spor faaliyetleri ve yeniden örgütlenmesi*. (Tez No. 378986) [Doktora tezi, Fırat üniversitesi- Elazığ]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53.
- Sümer, R. (1990). *Türkiye’de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi*. Şafak Matbaası.
- Sıvackıgil, E. (2019). *Sporda şiddet medyada yeniden üretimi*.(Tez No.613608) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi-Gaziantep]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Spor Şurası. (1990). *Sporda eğitim ve öğretim komisyonu raporu*. Ankara: s.105
- Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü*. (Tez No. 211047) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi - Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, H. (2005). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. Morpa Kültür Yayınları.
- Şenduran, F. (2008). Sporcu olan ve sporcu olmayan ortaöğretim öğrencilerinin uyum becerileri. 10. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri. (10-12 Kasım, Bolu, ss. 189-191).

- Şimşek, B.A. (2022). *Okul spor müsabakalarına katılan ortaokul öğrencilerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri ile özgüvenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 751166) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şişman, M. (2014). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Pegem Yayınları.
- Temel, V., Nas, K., (2018). Okul sporlarına katılan lise öğrencilerinin öfke düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*. Cilt:20, Sayı:1. ISSN: 1302-2040.
- Turkay, H., & Aydın, D., (2017). Bir inceleme: tarihsel süreç içerisinde türk spor örgütlenmesi. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 179-189.
- Türkiye de spor yapanların oranı kaç? (2022, 11 Kasım). *Euronews*.
<https://tr.euronews.com/next/2022/11/14/turkiyede-spor-yapanlarin-orani-kac-avrupa-ulkeleri-arasinda-en-dusuk-oran-turkiyede>
- Türkiye okul sporları federasyonu Resmi Sitesi.(2022, 13 ARALIK)
<https://tosf.gov.tr/tarihce>
- T.C. Resmi Gazete (2007), *Türkiye Okul Sporları Federasyonu Ana Statüsü*. 10 Temmuz 02007, Sayı: 3516.
- T.C. Resmi Gazete, Türkiye Okul Sporları Federasyonu Ana Statüsü. (2022, 13 ARALIK).
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20109&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Uluslararası Spor Federasyonları Resmi Sitesi. (2022, 12 ARALIK).
<https://www.isfsports.org/about-isf>
- Vidal-Fernandez, M. (2011). The effect of minimum academic requirements to participate in sports on high school graduation. *The BE Journal of Economic Analysis & Policy*.11(1), 1-21.
- Yanık, M. (2018). Ortaöğretimde yapılan okul sporlarının öğrencilerin okula bağlılık düzeyine etkisi. *Spormetre Dergisi*. 16 (1), 73-78